

drugod! Če vidiš mala okenca in zatohel hlev brez duškov, mu reci: „Ali bi ne bilo bolje napraviti večja okna in duškov, ker živina ravno tako potrebuje svetlobe in čistega zraka kot človek?“ Ako opaziš gnoj pod kapom, gnojnice teči po vasi, z mahom obraslo in neobrezano sadno drevje, močvirnate njive, nepognojene travnike, zanemarjen gozd, pašnik itd., mu povej, kako delajo drugod, kako lepe uspehe imajo od umnega obdelovanja, kanalizacije, gnojenja, čiščenja itd. Tudi učiteljice imajo med našim narodom premnogo dela, zlasti med ženstvom. Stopite v hišo ne samo imovitejših, marveč tudi ubožnejših posestnikov, opazile boste kmalu mnogo nedostatkov! Ženska ima pri ženski mnogo več vpliva in lažjo pristopnost kot moški. Primeren pogovor, o gospodinjstvu, krojenju, kuhi, snagi, o postopanju in potrebi bolnikov, cvetličarstvu, vrtnarstvu, odgoji itd., vpliva odgojevalno na gospodinjstvo, ki največkrat ima tudi lepe in dobre uspehe. Nihče naj ne misli, ker je v šoli vajen imeti pred seboj kopo otrok, da mora imeti zunaj tudi mnogo poslušalcev. Zadoštuje eden, dva, dobra in lepa ideja gre potem ko blisk po vasi — in s tem je učitelj dosegel svoj namen. Česar bi v šoli pri nerazodni mladini nikdar ne bil dosegel, je dosegel z lahkoto s pogovorom v družabnem krogu. Na podoben način naj učitelj in učiteljica postopa vedno in povsod, sad truda ne more izostati. Hvaležnost in ugled bo plačilo za trud, za dotičnika bo pa sladka zavest plačilo, da ni živel in delal zaman. Vsak od vas naj išče stik z ljudstvom, naj po končani šoli vpliva odgojevalno na maso našega naroda, ki je pouka zaradi napredka silno potreben. Rešitve socialnega vprašanja in napredka je v prvi vrsti iskati v pravi izobrazbi, za izobrazbo je pa poklicano v prvi vrsti učiteljstvo, brez dobrega, za narodni blagor vnetega učiteljstva bi bil narodni pogin, zato pa sklepam z iskreno željo na srečno boljše bodočnost: Na delo, med narod, za narod!

Gospod ravnatelj Pirc je z raznimi dokazi pokazal s prstom na hibe današnjega šolstva in na pot, kako naj učiteljstvo deluje za narod. Taki prepričevalni pogovori so za nas silno potrebni. Zato je sklenil občni zbor „Logaškega učit. društva“, da se bo vršil vsako leto drugod občni zbor, in k temu naj se povabijo tudi gosti dotičnega kraja, da pride učiteljstvo tudi pri tej priliki v dotiko z ljudstvom. Tudi vbodoče bo povabilo učit. društvo razne strokovnjake na učiteljsko občno zborovanje, ker moramo napredovati v prvi vrsti sami, če hočemo imeti

uspehov pri stiku z ljudstvom. Drugo leto bo občni zbor v Starem trgu pri Ložu.

Opozoriti moramo tudi druga učiteljska društva naše domovine na to idejo. Lansko jesen je predaval v Logatecu g. prof. Suher o risanju po naravi. Pri tej priložnosti smo zvedeli, da podpira to idejo tudi deželni šolski svet s tem, ker povračuje potnino in daje prost dan dotičnemu strokovnjaku za predavanje pri učiteljskih društvih. Nam, zlasti starejšim učiteljem, ni mogoče napredovati z duhom časa drugače kakor na ta način. Knjige so sicer tu, a črka je mrtva, le beseda da življenje, okrepčuje spomin in zbuja k napredku.

Iz poročila društvenega tajnika in blagajnika smo zvedeli, da vlada v društvenih zadevah neka zaspianost. Mnogo od njih še ni plačalo udnine 3 K. Društvo nima obstanka, ako nima tudi gnotne podpore. Vbodoče bo ud društva le tisti, ki plača udnino. Društvo si je nadelo tako plemenit in odgojevalen namen, zato pričakujemo, da bo vse učiteljstvo logaškega okraja pristopilo k društvu. Tudi g. profesorje idrijske realke in ostalo učiteljstvo v Idriji vljudo vabimo v društvo, ker imamo vsi isto geslo in namen — ljudsko izobrazbo. Udnino sprejema g. nadučitelj Leopold Punčuh v Gorenjem Logatecu.

Konec streljanja proti toči.*)

Ogromna je škoda, ki jo prepogostoma napravlja neusmiljena toča vinogradnikom, poljedelcem in vrtnarjem. To je napotilo pred 10 leti župana Stigerja v Slovenji Bistrici na Štajerskem, da je nanovo poizkusil s streljanjem zoper grozeče oblake v pravem trenutku vplivati tako, da bi se v njih toča ne naredila, in da bi vodene kaplje, ne da bi zmrznile, padle kot blagodejen dež na zemljo.

Že v prejšnjih stoletjih so gospodarji izkušali s streljanjem odvrniti škodo od svojih posestev, toda oblasti so slednjič brezuspešno streljanje prepovedale. Župan Stiger je pa uredil leta 1897. streljanje nanovo in po premišljenem načrtu s posebnimi topiči. In glej! Zdelo se je, da se dobre nade uresničijo, da je obramba uspešna in da bo možno obvarovati kmetovalca neizmerne gorje, ki se tako pogostoma neusmiljeno usuje iz oblakov na trudapolno delo njegovih rok. Po prvih na videz

*) Ker bo mnoge naše tovariše, ki se pečajo z vinogradništvom, poljedelstvom ali vrtnarstvom, zanimala ta razprava, jo priobčimo v svojem listu. Uredn.

oziru ne sme, ker je bila ustanovila poleg nepotrebnih konkurenčnih na stotine drugih, potrebnih in koristnih zavodov te vrste. Še večjo napako, kakor z ustanovljanjem konkurenčnih posojilnic si je bila pa vendar nakopala s prenatrjenim snovanjem kmetijskih in konzumnih zadrug.

Okolo leta 1900. so namreč rasle na Kranjskem denarne in nedenarne zadruge kakor gobe po dežju. Nedenarne zadruge so bile skoro povsod v slabih rokah in so propadle po preteku 4—5 let večinoma popolnoma. — Zadrugištvo je pa vkljub temu velika dobrota za ljudstvo, čeravno je bilo na Slovenskem nekaj časa le vzrok in podlaga hudemu političnemu prepiru. Kakor sem imel pa jaz veliko let za načelo, posredovati med političnimi strankami, na Slovenskem, tako sem tudi glede zadružnega vprašanja večkrat porabil priliko, da sem tudi v tej točki posredoval. Leta 1905. sem pisal n. pr. v „Slovensk zadrugi“, v tem vprašanju takole:

Opazovali smo v poslednjem času z veseljem, da ni več tako velikega nasprotstva pri slovenskih politikih na Kranjskem, kadar je govor o raznih gospodarskih organizacijah. Na Kranjskem imamo namreč v tem oziru velikanske inštitucije. Pred

vsem nam je omenjati e. k. kmetijsko družbo, ki ima ogromno število članov in vse polno podružnic ter glavni odbor, ki se že veliko let odlikuje z izbornim delovanjem. V to družbo so se bili svoje dni klerikalci zakadili — pa na srečo brez uspeha. Nasprotno so se pa tudi liberalci skoro brezuspešno zaganjali v lepe naprave zadružne organizacije klerikalne stranke. Zakaj tudi ta korporacija je v svojem jedru in bistvu hvalevredna, ako ne poseza v politiko. Podpira jo nekoliko centralna vlada moralno in materialno. Te gospodarske inštitucije so si bile kakih 10 let diametralno nasprotne in se pobijale, da je bilo grdo.

Letos smo pa bili zapazili z zadoščenjem, da se kmetijska družba, o kateri se je vedno trdilo, da je v liberalnih rokah, približuje klerikalni zadružni gospodarski organizaciji. To približevanje je slednja pozdravila in sprejela z veseljem. Vse to se je vršilo o priliki letošnjega občnega zbora kmetijske družbe, kjer se je pripoznala potreba ene in druge organizacije, t. j. kmetijske družbe kakor pospeševalke kmetijstva v tehničnem oziru, zadružne in gospodarske zveze pa kot pospeševalke narodnega gospodarstva v trgovskem oziru.

(Dalje.)

ugodnih slučajih se je hitro razširilo streljanje zoper točo po Štajerskem, Kranjskem in Primorskem in dalje po Italiji in Franciji. Navidezni uspehi so krepko probudili vesele nade. Deželne in državne vlada so začele prispevati s sredstvi, da olajšajo ubožnejšim občinam obrambo zoper hudournne oblake. Nade so pouspele do kipečega navdušenja za zmagovito borbo zoper sovražno silo. Gospodarji so se začeli shajati v deželna in celo mednarodna zborovanja, da so se posvetovali o nadaljnjem skupnem postopanju, poročali o uspehih ter izgovarjali neuspehe, ki so se vmes vendarle tudi pokazovali.

Začeli pa so se zglaševati tudi učenjaki, ki poznajo naravo ter njene ogromne sile in glasno so izrekli, da dvomijo o uspehih streljanja. Kako morejo malenkostni streli iz razstresenih topičev ustaviti to, kar se pripravlja v obsežnih temnih oblakih, ki plavajo tisoč in tisoč metrov visoko nad zemljo in so po sto metrov debeli? Streljanje je malenkostno sredstvo zoper orjaško prirodno silo, in zato ne more roditi tistega velikega uspeha, ki se kaže na videz — tako so veččaki ugovarjali in svarili. Zavedali so se obenem, da popolnoma veljavne sodbe o stvari ne moreje izreči.

Ker se je začelo streljanje zoper točo v Avstriji, zato je sklicalo naše poljedelsko ministrstvo l. 1903. mednarodni shod v Gradecu. Ondi naj bi zborujoči veččaki in interesi — torej obe stranki — skupaj strogo in temeljito, brez predsodkov in zgolj stvarno razmotrivali o vprašanju, ali so uspehi streljanja resnični ali le navidezni in kaj naj se stori nadalje.

In glej čuda! Zborovalci so po resnem preudarku po večini izjavili, da se o resničnem uspehu o streljanju proti toči ne more govoriti in je treba temveč celo priznati, da streljanje najbrž sploh ni sredstvo, da bi se od njega mogel pričakovati istinit uspeh. Svetovali so obenem, da se naj vršijo nadaljnji poizkusi s pravilnim, natančno nadziranem in pod znanstvenim vodstvom stoječim streljanjem. Avstrijska vlada je priredila tako poizkuševališče na Spodnjem Štajerskem, italijanska pa v Gorenji Italiji.

Poizkusi so se vršili, pa že leta 1904. je bilo na Štajerskem jasno, da streljanje zoper točo, žal, nič ne pomaga. Avstrijska vlada je spoznala, da je nadaljevanje poizkusov docela brezuspešno in jih je opustila.

V Italiji so poizkušali na dosti večjem prostoru, rabili so najboljše topiče s 4 m visokimi nastavki, s streljanjem niso kar nič štedeli in topiče so porazstavili še enkrat tako na gosto, kakor so zahtevali zagovorniki streljanja. Tudi spričo teh okolščin je bilo že leta 1904. dognano, da streljanje ne donša nobene koristi, in vlada je nadaljevanje ustavila. Tačas je bilo tudi že prejšnje navdušenje kmetovalcev in vinogradnikov upadlo in streljanje je začelo pešati ter ginjevati po Italiji ravnotako kakor na Slovenskem.

Na Francoskem so poizkušali nadalje. Tam so začeli rabiti rakete, ki so se razpočile v višini 900—1200 metrov. Čeprav ni bilo pravega uspeha, so v Italiji vendar še enkrat poizkusili, da bi zadnjikrat vzpodbudili nade, kolikor jih je še bilo. Spuščali so l. 1906. take rakete in pa 8 kg težke bombe, ki so jih iz topa izstrelili, 800 metrov na visoko in še višje. Streljanje pa tudi s takimi velikanskimi sredstvi ni čisto nič vplivalo na točonosne oblake. Profesor Blaserna z vseučilišča v Rimu, ki je imel vrhovno vodstvo poizkusov, je po teh neuspehih vladi s polnim prepričanjem predlagal, da je brez zmisla poizkuse še nadaljevati.

Po vseh teh večletnih, strogo naziranih in z obsežnimi sredstvi izvršenih poizkusih se sme reči, da je vprašanje za vsakega trezno mislečega človeka rešeno.

S potrtimi nadami moramo žalostno priznati, da ne pomagajo ne topiči ne rakete ne bombe in da je torej konec s tolikim upanjem započtega streljanja proti toči. F. S.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonoano naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca mal. travna 1907 K 49.071.32.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč“. Kruta smrt je zopet posegla v naše vrste. 23. majnika t. l. je umrl tovariš Štefan Debenjak, učitelj v Materiji, Istra. Da sem plačal gospej vdovi posmrtnino, sem moral poseči — prvič — po rezervnem fondu. Vsem članom sem razposlal položnice in prosim, da mi za oba slučaja Žager in Debenjak skupno na listku označeni znesek dopošljejo in to le po poštni položnici, ker po nakaznici imajo člani več stroškov in meni je plačati 6 h dostavnine.

Tudi sem nekaterim članom označil zastanke na posebnem listku, kar naj blagovolé upoštevati, da bo enkrat vse poravnano. Mali zneski se lahko brez težave vplačajo, a ko se nabere je sitneje. Dva člana sta celo naznanila svoj izstop, ker jima je plačati po osem kronic, a to ne velja po pravilih — prej mora biti vse poravnano, potem pa se lahko izstopi — kar seve ni možato.

Ig, 31. maja 1907.

Frane. Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo. Za 6. dan junija t. l. v 16. številu „Tovariša“ napovedano zborovanje v Mirnipeči se tem potom prekliče. Kraj in čas prihodnjega zborovanja se pravočasno razglasi v „Tovarišu“. Odbor.

Kamniško učiteljsko društvo zboruje dne 6. junija t. l. v Vodicah ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Risanje po novi metodi. Nastopi gđc. A. Trošt. 2. Perutninarstvo. Predava g. M. Žebre. 3. Čebelarstvo. Predava g. J. Slapšak. Kdor se želi udeležiti skupnega obeda, blagovoli naznaniti gosp. nadučitelju Slapšaku do 3. junija.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Kamniško okraj. učit. društvo. Dne 11. aprila je imelo naše učiteljsko društvo občni zbor v Mengšu, ki se ga je udeležilo 15 tovarišic in 19 tovarišev, število, katero nas navdaja z veseljem, da učiteljstvo našega okraja v zavednosti napreduje.

Izmed poročil funkcionarjev omenim, da se je pri poročilu blagajnika sklenilo vložiti večji del denarja v našo posojilnico in pristopiti z deležem 50 K.

Predsednik Letnar je nato razpravljajal o novem učnem redu. Pri živahni debati, ki se je razvila, je pokazal, da mu je novi učni red popolnoma znan in smo mu hvaležni za njegovo poročilo.

Pobiranje naročnine za stanovske liste se ne sprejme v društveni delokrog. Delegatom so izvoljeni: Adamič, Petrovec, Toman.

Prihodnje zborovanje bo v četrtek, 6. junija v Vodicah. Tovariš Slapšak, strokovnjak v čebeloreji, bo govoril o čebelah, tovarišica Trostova, spretna risarica, predava o prostoročnem risanju. Na snidenje v obilnem številu!

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo priredi v četrtek, dne 6. rožnika, izlet na Slivnico po sledečem vzporodu:

Ob pol osmih zjutraj odhod iz Grobelnega čez Glince na Slivnico. Sestanek v tamošnji šoli. Ogledovanje čebelnjaka in